

Düşlerimdeki .Paleontoloji*...

Ferhat KAYA

• (IL Stratigrafi/Paleontoloji ^{ff}

• Eleştirel B-akış)

Yirminci yüzyılın başlarında, 1910*11 izleyen yıllarda Viyana kahvehanelerinin birinde, her perşembe akşamı toplanan bir grup öğrenci geç saatlere.kadar bilim felsefesi üzerine konuşurlar. Bu entellektüel grup, 20.. yüzyılın en çok tartışılacak düşünce halkalarından birini oluşturacaklarından pek habersizdirler. Kahve sohbetleriyle başlayan bu beraberlik zamanla düzenli •seminerlere ve sonuçta disiplinli bir -ekole dönüşüverir. Bu ' disiplin Mantıksal Pozitivizmdir., Bu ekolün amacı bilim. ile bilim olmayanı ayırmak ve metafizik temellerle donatılmış olan egemen bilim.-anlayışını yıkararak • bilime gerçek anlamını yüklemektir, tşte bilim, felsefesi denilen şeyde bu dönemde bilim adamlarının çalışma yöntemlerini, oluşturdukları kuramları eleştirel gözle inceleyen filozoflar tarafından- oluşturuldu., Aslında bilim ile .bilim olmayanın ayırıcı bir çoğuna göre bilim felsefesiydi. Bununla birlikte bilim felsefesi bu dönemlerde ortaya çıkın iş olan tarih, sosyoloji., biyoloji, paleontoloji gibi birtakım yeni bilimlerin'de birbirleri ile olan ilişkisini irdeliyordu ve sonuç olarak onları ait oldukları yerlere oturtuyordu... Bilim dallarına sınır çizmek elbette zor bir iş fakat-onlar zaten bilimleri sınırlandırmıyorlardı sadece o bilim dalının çalışma alanı ve yöntemlerinden ve' amacından gelen özerkliği ilan edip diğer bilimlere olan yakınlığı ve ilişkilerini anlatıyorlardı. Peki o zaman paleontoloji özerk bir bilim dalı mıydı? Sanırım, paleontolojinin

tanımı ve sınırları hakkında "çalıştay"da ki diğer katılımcılarla aramda görüş farklılıkları vardı ve bu kimsenin umurunda değildi çünkü gelenlerin çoğu aynı fikirdeydi; "Paleontoloji jeolojinin bir alt dalıdır".

Bir de neden sayılı paleontologların olduğu bu ülkede ve bu ülkenin sayılı paleontologlarından olan (C.Ü.. Antropoloji Bölümü) Prof. Dr. Engin Onay,; (A.Ü. Paleoantropoloji Bölümü) Prof. Dr. Erksin Güleç, (A.Ü. Paleoantropoloji Bölümü) Prof. Dr. Berna Alpogut, (A.Ü..Paleoantropoloji Bölümü) Doç... Dr. Ayhan," Ersoy, (A.Ü..

Paleoantropoloji Bölümü) Doç. Dr. Ayla Sevim, ve sayabileceğim'daha bir çok isim yoktu?

**Sermaye
uygarlığı bilim ve
felsefe- arasındaki
bağlan koparmış
ve bilimleri kendi
sınırları içerisine
hapsedmiştir,**

Şimdi siz yukarıda bahsettiğim . Mantıksal Pozitivizm ile paleontolojinin ne ilgisi var diyeceksiniz. Elbette paleontoloji i olguya dayanan bir doğabilimdir ve bu noktada büyük bir ilişkisi vardır., Fakat benim kurduğum ilişki daha farklı. Belki genç olmamın da etkisiyle ben "çalıştay" sırasında, zamanla ekole dönüşen ve dönemine büyük bir damga vuran bu Viyana felsefecileriyle aramızda, benzerlik kurmaya çalıştım. Amacım o insanlar in kahve sohbetleriyle başlayan.devrimci konuşmalarını, bu doğabilimi için burada yakalayabilmektir., Çünkü ben, paleontolojinin genel olarak, bilinmediği, bilinenlerin çoğunun lda eksik bildiği bu ülkede, bu eksikliğin ve ihmalin- yoğun sancılarını yüreğinin en ücra köşelerine kadar yaşayanlardanım. •• •"

JMO. Başkanı Aydın ÇELEBİ' açılış konuşmasını bilim tarihî ve bilim felsefesi hakkında

yaptı. Doğabilimlerinin felsefe ile olan ilişkisini anlatmaya çalışıyordu, sermaye uygarlığının bu bağı koparmasına inat. Sermaye uygarlığı bilim ; ve felsefe »asındaki bağları koparmış ve bilim- leri kendi sınırları içerisine hapsedmiştir, Bilim insanları da bu çember içinde kalmış aşırı uzmanlaşmış ve yozlaşmıştır., Bu yüzden yaşama ve doğaya sadece kendi biliminin at gözlükleri ile bakmasını becerebilir. Başkan tam boraya parmak basıyor ve bilimin ve bilim insanlarının felsefeye, kendilerine ve doğaya yabancılaş- - - ; - - - ~ r-----masından bahsediyor-
 *cratisrafısız
 paleontoloji Olmaz^{diL Hcpsi akaclemis} olan bu insanlara.
 aina Sadece felsefenin gerekliliği-
 Stratigrafi ile deⁿⁱ anlatıyordu ki, bu
 • olmazdı,
 koou onlara onlar da
 bu konuya çok yabancılaşmışlardı.

' Bu arada "çalıştay" çok-güzel ilerliyordu kimilerine göre. Pa-neller panelleri izliyor,, zamanın nasıl geçtiği anlaşılıyordu. Belki de bunda "çalıştayın" "Alanya'da bir otelde" yapılmasının etkisi vardı. Ekonomik koşulları yüzünden pek böyle şeylere. alışık olmayan "bilim -insanları"*1 otelin güzelliği» büyüklüğü karşısında neye uğradıklarını şaşırılmışlardı. Fakat - çalışmalarım anlatabilecekleri -bir ortam, • yakaladılar ve artık onlar için Hasan Hüseyin'in dediği gibi "mutluluk mavi" çocuk oynuyordu" lüks otelin salonunda. Paneller konu çeşitliliği açısından da zengindi. İlginç konular ve-iyi çahşmalar vardı.,

Ben Viyana felsefecilerinin yakaladığı devrim- ci coşkuyu yakalamaya çalışırken,, meğer coşku çoktan otelin koridorlarına ve uçsuz bucaksız ,- Akdeniz'in suskunluğuna gömülüp gitmişti., 28 Ekim Pazar günü Paratetis panelinden sonra Genel Kurul Çalışması vardı. Bu oturumda kendimi, paleontoloji hakkındaki düşüncelerimi

anlatacaktım., Neden hepsi rütbeli, olan hocalarını her şeyi gençler için yaptıklarını söyledikleri halde bir gencin fikirlerini sormuyorlardı? Saatlerce havada kalan kolum kansızlıktan uyuşmuştu., birden, salonun- aslında okuldaki sınıflarımıza ne kadar benzediğini gördüm, sinirlendim ve çıktım salondan.

Tüzüğün maddeleri üzerine konuşuluyordu .ve her seferinde iki kere oylama yapılıyordu. Çünkü ilk oylamayı kabul eden çoğunluk, alınan karara itiraz edenin fikrini de -ilk karara zıt olmasına rağmen- anlamlı buluyor ve kabul ediyorlardı., Çok'tuhaftı, belli, ki bu çoğunluk düşünmeden oy. kullanıyordu. Sanırım kendileri- ni politik bir seçimde sandılar ya da -bu oylama onlar için bir kol kaldırma ve indirme oyunuydu., Tabi. bir de büyük hocalarımız vardı,, onların lafları üzerine lafetmek bize yakışmazdı.

"Çalıştay" sırasında kendimi 1932 yılı Kasım ayında, Gilbert Ryle'nin referansıya ekole dönüşen Viyana felsefecilerinin grubuna katılmak üzere 22 yaşında bir delikanlı olan A. L Ayer'e benzettim.. Bu genç Almancası tartışmalara katılmak için* yeterli olmadığından sadece dinlemekle yetinmişti., Fakat .sonradan bu delikanlının dünyaca ünlü kitapları bir çok dile çevrilmiştir. Ben de Başkan Aydın Çelebi ve Genel Sekreter. İsmet Cengiz'in referansı; ile katılmıştım gruba, söz alamadığım için de dinle- mekle yetinmek zorunda kaldım ve paleontolojiye dair düşlerimi de lüks otelin koridorlarına ve Akdeniz'in durgun sularına salıverdim gittiler.

Saçları beyazlamış, yıllarını bilime vermiş bu zarif,' nazik ve Nazım'ın da dediği gibi ."büyük insanlık"¹¹ ise • o sırada tüzüğü oluşturmak için büyük bir heyecanla tartışıyorlardı., Her otoritede olduğu gibi birileri yönetici birileri de yönetilen, mi olacaktı 'yine? Gerçi eğitim anlayışının beyinleri köleleştirmek olduğu bu

düzene onlar da alışmışlardı, belki bazıları ortak bile olmuşlardı. Bir ara elimi kaldırıp "madem paleontolojinin gelişmesini istiyoruz o zaman-bilimsel amaçlar koyalım ve işe ilk önce bilimsel araştırma ve çalışma grupları oluşturarak, başlayalım, çok-meşgul insanlarsınız bu yüzden bizleri okullarda eğitmeye fırsat bulamıyorsunuz," bari burada farklı,, sıcak ve özgür bir ilişki yakalayalım da sizlerin engin tecrübelerinizden yararlanalım, bırakın bu bürokratik tartışmaları, bilimsel bir çalışma grubundan çok parti çalışmasına benzedi bu iş, birileri başkan birileri de yönetimde olsun işte önemli değil, önemli-olan bu çalışma grubunua eğitim, için kaç öğrenciye nasıl ve in- kadar olanak- sağlayacağı ve bilimin özgürlüğünü beyinlerimize ne kadar, taşıyacağı, lütfen maddeleri biraz da bize göre düzenleyin ki bizler de kendimizi ortak, hissedebilelim,, katkı sunabilelim^m diyecektim, ki, onlar kendilerini bürokrasinin heyecanına kaptırmışlardı...

"Çalıştayın" en güzel günü son gündü. Bu günün panel konusu Evrim'dL Gerçekten bütün panelistler süre kısıtlı olmasına rağmen çok güzel bir şekilde düşüncelerini-aktardılar, 'Prof. Dr. İsmet ••Çak evrim hakkında ki ilginç düşünceleri anlattı,, Prof. Dr. Âli Demirsoy doğanın ve canlılığın evriminin kısa tarihini anlatırken,, farklı ve doğal üslubu panelde eğlenceli bir hava oluşturdu. Prof. Dr. İzzet Duyar ise evrim ve evrim tarihini en kısa ve olabilen en güzel haliyle verdi. Doç., Dr.. Yılmaz Erdal da insanın biyolojik evrimini günümüzde~ki biyolojik çeşitliliğine varana kadar çarpıcı slaytlar eşliğinde aktardı.

Sonuç olarak demek istemiyorum'çünkü sonuç yazının tümünde. "Paleontoloji" gerçek yerini bulamadı. Yanlış anlamadıysam eğer, paleontoloji, sadece bazı jeolojik, çalışmalarda kullanılan bir alt bilim, bir araç olarak tanımlandı»

Çoğu omurgasızların jeolojik ortamlarını çalışan Türkiye "paleontologları"(!) çalıştıkları fosillerin sadece yaşadığı dönemin çökellerini tarihlendirdiği için önemli olduğunu panellerinde anlatıyorlardı., Hiçbir panelist, bir omurgasız ailesinin evrimini anlatmadı,, sadece bir istife tarih.lendi.rne yapabilmek için Latince adlarını söyledi ki bu yüzden onlar paleontolog değil "stratigrafi. Elbette stratigrafisiz paleontoloji olmaz ama sadece stratigrafi ile de olmazdı. Bu fosillerin evrimsel değişimleri unutulmuştu. Evrim başlığı altında paneller düzenlendi fakat bu paleontolojiyi jeolojinin bir gölgesi olmaktan kurtaramadı. Buradaki anıacrm bilimler arası bir kavram tartışması çıkarmak değil bunun, yarardan çok. zarar getireceği ortadadır takat paleontolojinin de artık bu ülkede kendi başına bir bölüm olması, gerekmiyor mu, sizce? Oysa ben gruba katılan bütün bilim insanlarının gerçekten paleontoloji gönüllüsü olduğunu ve prehistorik yaşam tablosunun oluşturulması anlamında, bir alt bilim anlayışından öte, özerk bir anabilim dalı olması için toplandığını sanmıştım. Bu konuya sadece Prof, Dr. Tirker özsayar (MÜ.) .değindi fakat onu da gür sesine rağmen kimse duymadı. Ben de artık dayanamadım, bu düşümü de otelin Akdeniz manzaralı odasının balkonundan salıverdim denize gitti... Bir yanlış anlama olmasın, düşle-rimizi salıverdik, ama, çoğalıp,, güçlenip geri dönsünler dîye, paleontoloji, için asla düşlerimiz ve umutlarımız tükenmemeli...

**Bana bu "çalıştaya" katılma olanağı sağlayan ve bilime ilgili öğrenciler için imkanlarını esirgemeyen Jeoloji Mühendisleri Odası Başkanı Sayın Aydın ÇELEBİ ve Genel Sekreter Sayın İsmet CENGİZ öznelinde Jeoloji Mühendisleri Odası'na sonsuz: teşekkürlerimi sunarım. '*